

Forslag

til

Lov om ophævelse af Sønderjydsk Hypoteklånefond.

Fremsat den 29. oktober 1959 af *boligministeren*.

§ 1. Den ved lov nr. 33 af 28. februar 1927 og tillægslove af 31. marts 1931 og 4. december 1931 oprettede Sønderjydsk Hypoteklånefond med det formål at yde lån mod sekundær panteret i landejendomme i Sønderjylland, jfr. herved tillige § 4 i lov nr. 164 af 16. maj 1934, ophæves fra 1. april 1960 at regne.

§ 2. Det låntagerne ifølge hypoteklånefondens vedtægter § 4, jfr. tillæg IV. § 4, påhvilende solidariske ansvar ophæves, og låntagernes adgang til andel i reservefonden i medfør af statutternes § 28 bortfalder.

§ 3. Hypoteklånefondens aktiver, herunder fordringer på debitorer (incl. forstrækningsbeløb) kasse-, bank- og girobeholdning, ekstraordinær reservefond, inventar m. v., samt fondens passiver, herunder gæld til Kongeriget Danmarks Hypotekbank, deposita m. v., overtages af finansministeriet på statskassens vegne.

§ 4. Finansministeren bemyndiges til at afhænde de overtagne fordringer på fondens lånedebitorer (herunder forstrækningsbeløb) til sparekasser i de sønderjydske landsdele på følgende vilkår:

1) Fordringerne overdrages pr. 1. april 1960 uden ansvar for statskassen til parikurs.

2) Fordringerne overtages af sparekasserne mod kontant betaling. Dog kan finansministeren i særlige tilfælde tillade, at betaling finder sted over højst 5 år, imod at

den til enhver tid skyldige restgæld forrentes med 5 pct. p. a.

3) Den i fondens statutter § 16, jfr. tillæg IV. § 9, hjemlede adgang til at opkræve bidrag til reservefonden med $2\frac{1}{4}$ promille af den oprindelige hovedstol halvårlig, samt den i statutterne § 17, jfr. tillæg II, hjemlede adgang til i tilfælde af ejerskifte, relaxation m. v. at opkræve ekstraordinære afdrag overtages af sparekasserne. Derimod bortfalder den i fondens statutter § 18 hjemlede adgang til at opkræve ekstraordinære bidrag til reservefonden.

4) Der tilsikres låntagerne adgang til omprioritering og relaxation på nærmere af finansministeren fastsatte vilkår.

5) Transport af fordringerne fra statskassen til sparekasserne kan ske uden stempelberigtigelse. I øvrigt bortfalder de i lov nr. 33 af 28. februar 1927 om oprettelse af Sønderjydsk Hypoteklånefond § 7 hjemlede lempelser med hensyn til stempel og tinglysning m. v.

§ 5. Finansministeriet på statskassens vegne afvikler på de hidtidige vilkår det lån på indtil 20 mill. kr., der ved fondens oprettelse, jfr. statutterne § 5, blev ydet imod statsgaranti af Kongeriget Danmarks Hypotekbank, men dog således, at den eventuelle difference, der måtte fremkomme mellem de ordinære afdrag til hypotekbanken og sparekassernes afdrag til statskassen, indbetales som ekstraordinært afdrag på gælden til hypotekbanken.

Bemærkninger til lovforslaget.

Sønderjydsk Hypoteklånepfond blev oprettet ved lov nr. 33 af 28. februar 1927 med tillægslove nr. 83 af 31. marts 1931 og nr. 312 af 4. december s. å. som en midlertidig fond med det formål at yde lån i landejendomme i de sønderjydske landsdele mod solidarisk ansvar for låntagerne og mod sekundær panteret fortrinsvis næstefter lån af kreditforeningsmidler eller andre offentlige midler.

Fondens udlånsvirksomhed skulle oprindeligt opføre med udgangen af maj måned 1930, hvorefter fonden skulle træde i likvidation, men ved førstnævnte tillægslov blev udlånsperioden forlænget, og udlånsvirksomheden er først endeligt afsluttet i 1935.

Fondens udlånsmidler blev tilvejebragt ved, at fonden med statsgaranti optog et parilån på 20 mill. kr. hos Kongeriget Danmarks Hypotekbank. Endvidere blev der optaget et lån hos hypotekbanken på 2 mill. kr., der blev henlagt i stats- og kreditforeningsobligationer som en særlig risikoudligningsfond.

Af lånefondens oprindelige udlån på 20 mill. kr. reterer pr. 1. april 1959 ca. 6,6 mill. kr. fordelt på 1930 lån, der vil være indfriet senest i 1976. Samtlige lån har ifølge de foreliggende oplysninger nu sikkerhed indenfor ejendomsværdien.

Som følge af mindre indtægter, der skyldes udlånsmassens tilbagebetaling og stigende administrationsomkostninger, især lønningsudgifter, har hypoteklånepfondens overskud i de senere år været stadig faldende, og for regnskabsåret 1957-58 udviste driftsresultatet et underskud på godt 18 000 kr., hvorefter der i overensstemmelse med § 18 i fondens statutter måtte pålægges debitorerne et ekstraordinært bidrag til reservefondens på 1 pct. af lånenes hovedstol fordelt over december termin 1957 og juni termin 1958. I regnskabsåret 1958-59 har driftsunderskuddet udgjort godt 30 000 kr., der har måttet dækkes af det nævnte ekstraordinære bidrag.

Den 13. december 1957 nedsatte finansministeriet, der på statskassens vegne står som garant for de hos Kongeriget Danmarks Hypotekbank optagne lån, et udvalg med den opgave at foretage en undersøgelse af de organisatoriske og administrative problemer, der knyttede sig bl. a. til Sønderjydsk Hypoteklånepfond, samt at fremsætte forslag vedrørende institutionens fremtidige stilling med henblik på opnåelse af en besparelse og forenkling. I udvalget var de sønderjydske landsdele repræsenteret.

Udvalget, der den 3. juli 1959 har afgivet betænkning, har under henvisning til, at fonden forlængst har afsluttet sin udlånsvirksomhed, at samtlige lån ifølge de foreliggende oplysninger har sikkerhed inden for ejendomsværdien, samt at fondens drift gennem de senere år har udvist stadig dårligere driftsresultater, der endog har medført, at der har måttet opkræves ekstraordinære bidrag hos debitorerne, foreslået, at lånefondens ophæves som selvstændig virksomhed.

Udvalget har overvejet at foreslå, at den nuværende administration blev henlagt til finansministeriet, men da der fra sønderjydsk side er udtrykt ønske om at bevare administrationen af de pågældende lån i de sønderjydske landsdele, og da der gennem forhandlinger mellem foreningen af sønderjydske sparekasser og finansministeriet er opnået enighed om at overdrage fondens fordringer til de sønderjydske sparekasser, såfremt nærværende forslag gennemføres, har udvalget tilsluttet sig, at fordringerne overdrages til disse sparekasser til parikurs og således, at debitorernes hidtidige stilling ikke forringes.

Under hensyn til det af udvalget anførte og til, at fondens administrationsudgifter ikke kan forventes nedsat i samme takt, som låntagernes administrationsbidrag formindskes som følge af lånenes tilbagebetaling, foreslås det herefter, at Sønderjydsk Hypoteklånepfond ophæves som selvstændig virksomhed, at fondens aktiver og passiver overgår til finansministeriet på statskassens vegne, og at finansministeren bemyndiges til at afhænde fondens fordringer — herunder de forstrækningsbeløb, der i medfør af lov nr. 164 af 15. maj 1934 om lempelser for visse lån til sønderjydske landbrugere m. fl. er ydet debitorerne af statskassen — til de sønderjydske sparekasser.

I forbindelse med overvejelserne vedrørende fondens nedlæggelse har udvalget stillet forslag, der på tilfredsstillende måde tilgodeser personalets interesser, jfr. betænkningen s. 11—12.

Et eksemplar af udvalgets betænkning vedlægges som bilag til lovforslaget.

Til lovforslagets enkelte bestemmelser bemærkes følgende:

Til § 1.

Under hensyn til, at hypoteklånepfondens regnskabsår er finansåret, foreslås fonden ophævet fra 1. april 1960 at regne.

Til § 2.

Såfremt fordringerne i overensstemmelse med foranstående bemærkninger overdrages til de sønderjydske sparekasser, må låntagernes solidariske ansvar af praktiske hensyn ophæves, hvilket foreningen af sønderjydske sparekasser har erklæret sig indforstået med under hensyn til, at de resterende lån nu har sikkerhed inden for ejendomsværdien.

Bestemmelsen om, at låntagernes adgang til andel i reservefonden bortfalder, er af formel karakter, idet fondens reservefond i medfør af den i de indledende bemærkninger nævnte lov nr. 164 af 15. maj 1934 § 4, stk. 1, er afskrevet som tabt, og der ikke senere er oparbejdet en ny reservefond, ligesom risikoudligningsfonden er ophævet ved samme lovs § 4, stk. 2.

Til § 3.

Hypoteklånefondens vigtigste aktiver udgør pr. 31. marts 1959 tilgodehavender hos pantedebitorerne, herunder forstrækningsbeløb, ca. 6,6 mill. kr. samt bankbeholdning ca. 225 000 kr., medens de vigtigste passiver udgøres af gæld til Kongeriget Danmarks Hypotekbank ca. 6,6 mill. kr. og gæld til statskassen ca. 150 000 kr.

Til § 4.

Ad 1. Gennem forhandlingerne mellem foreningen af sønderjydske sparekasser og finansministeriet er der opnået enighed om, at fordringerne overdrages samtidig med fondens ophævelse og til parikurs, jfr. de indledende bemærkninger.

Ad 2. Principalt sker overtagelsen mod kontant betaling, men for at give adgang også for de sparekasser, hvis likviditet ikke tillader kontant betaling i fuldt omfang, til at få andel i de pågældende fordringer, foreslås det, at finansministeren bemyndiges til i særlige tilfælde at tillade afdragsvis betaling over højst 5 år imod en forrentning på 5 pct. p. a. af den til enhver tid værende restgæld.

Ad 3. For at den enkelte sparekasse kan få mulighed for at dække sine administrationsomkostnin-

ger, foreslås det, at der gives adgang til at opkræve bidrag til reservefonden efter de hidtidige retningslinjer, medens den særlige adgang til at opkræve ekstraordinære bidrag bortfalder.

Ad 4. Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at låntagerne i forbindelse med fordringernes overdragelse til sparekasserne får samme stilling som efter hypoteklånefondens hidtidige praksis, hvorefter der er givet adgang til omprioritering inden for den enkelte ejendoms ejendomsværdi med tillæg af den værdi af besætning og inventar, der opgives til skattevæsenet, men dog ikke udover den i lov nr. 33 af 28. februar 1927 § 3, stk. 1, fastsatte begrænsning, hvorefter de af fonden ydede lån ikke kan overstige 25 pct. af normalt kreditforeningslån i vedkommende ejendom, og nævnte lån i forbindelse med det foranstående lån som 1. prioritet aldrig kan udgøre mere end ialt 75 pct. af ejendommens værdi med besætning og inventar.

For relaksation skal gælde tilsvarende retningslinjer.

Ad 5. Bestemmelsen om, at de i lov nr. 33 af 28. februar 1927 § 7 hjemlede lempelser med hensyn til stempel og tinglysning m. v. bortfalder, er i det væsentlige af formel karakter, idet stempelovens § 114, stk. 2, fastslår, at der ikke skal svares stempelfgift for overtagelse af pantegæld i fast ejendom, såfremt gælden skyldes til en sparekasse, og der kun haves sikkerhed i fast ejendom med tilbehør.

Til § 5.

Da finansministeriet på statskassens vegne ifølge forslaget § 3 skal overtage hypoteklånefondens aktiver og passiver, påhviler det fremtidig finansministeriet at afvikle gælden til hypotekbanken.

I forbindelse med fordringernes overdragelse til de sønderjydske sparekasser vil der ske en hurtigere afvikling af de ydede lån end oprindelig fastsat, og det foreslås, at de indkomne midler anvendes som ekstraordinære afdrag på gælden til hypotekbanken, hvorved dennes likviditet forbedres.